

ВІДГУК
офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента
Резван Оксани Олексіївни
на дисертаційну роботу Ібрагімової Карини Отеллівни
«Формування готовності до соціальної взаємодії бакалаврів інженерно-
технічного профілю при навчанні психолого-педагогічних дисциплін»
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми.

В умовах модернізації сучасної вітчизняної освіти відповідно до нових стандартів очевидною стає потреба у підготовці фахівця, здатного створювати й забезпечувати ефективну комунікацію як у межах професійного середовища, так і в аспекті популяризації продуктів праці для різних інститутів соціального середовища, а отже уваги потребує формування у майбутніх фахівців готовності до соціальної взаємодії.

Особливо актуальною зазначена проблема є для студентів інженерних спеціальностей, оскільки їхня переважна інтровертованість позначається на якості колективної співпраці, результатах соціальних партнерських відносин. Крім того зауважуємо на зміщенні акцентів у роботі сучасного інженера з трудомістких загальних процесів на наукомісткі конкретизовані та соціально спрямовані.

Аналіз автором дисертації досліджень науковців, що стосуються формування готовності майбутніх інженерів до соціальної взаємодії, дозволяє визначити існування певних проблем, що стосуються низького рівня їхньої спрямованості до спільної професійної діяльності та недостатності методичної бази забезпечення компетентності майбутніх інженерів у соціальній взаємодії.

Враховуючи це, стає зрозумілою актуальність дослідження, проведеного Ібрагімовою Кариною Отеллівною. Своєчасність і соціальна значущість дослідження підтверджується його зв'язком із науковими програмами й темами, які виконуються у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут».

№ 104 - 38/85
Від 13.04.2017р.

Наукова новизна одержаних результатів

Найважливішими здобутками наукового дослідження є його наукова новизна й теоретична значущість, яка у представленні К.О. Ібрагімовою виявляється в теоретичному обґрунтуванні та експериментальному впровадженні методики формування готовності до соціальної взаємодії бакалаврів інженерно-технічного профілю при навчанні психолого-педагогічних дисциплін на основі стадійного моделювання колективної праці в умовах обмеженості часу.

Імпонує той факт, що дослідниця зуміла презентувати в роботі авторський підхід до визначення основних понять дослідження та моделювання зазначеного процесу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертаційній роботі.

Дисертація має логічну структуру. Співвідношення об'єкта і предмета дослідження свідчить про глибину розкриття теми. Мета, гіпотеза і завдання об'єктивно виважено розкривають його зміст. Не викликає сумніву наукова новизна, теоретична і практична значущість роботи. Дисертація складається з трьох розділів і дає багатоплановий ракурс висвітлення розвитку зазначеної проблеми.

Основні наукові результати дослідження.

Зупинимось на конкретних результатах дослідження К.О. Ібрагімової.

Перший розділ дисертації присвячений всебічному розгляду теоретичних основ формування готовності до соціальної взаємодії бакалаврів інженерно-технічного профілю.

У дослідженні автором встановлено, що готовність до соціальної взаємодії фахівців технічних спеціальностей виявляється у мотивації щодо результатів діяльності, здатності встановлювати емоційний контакт із партнером по взаємодії, викликати у нього соціальне прийняття, активності у колективній співпраці.

Позитивним у науковій праці визначаємо увагу автора до класичних концепцій соціальної взаємодії, зокрема представлених у працях Е. Дюркгейма, М. Вебера, Г. Міда, Т. Парсона та інших; висвітлення суті досліджуваного поняття з точки зору філософії, соціології, психології, історії, педагогіки – що дало можливість представити проблему в багатоаспектному ракурсі. Доречним вважаємо інтерес автора до історичного розвитку змісту поняття «соціалізація» й акцентуацію уваги на ролі виховання особистості в умовах соціального середовища. При цьому дисертантка слушно зауважує на хибності уявлень про соціалізацію провідних науковців початку ХХ сторіччя як «становлення, формування та виховання людини в умовах соціалізму» й підкреслює необхідність соціальної адаптації особистості в умовах суспільства з ринковою економікою.

Досить вдалим вважаємо підхід дисертантки до тлумачення соціальної взаємодії з точки зору теорій: соціального обміну як складної системи обмінів, зумовлених засобами врівноваження винагород та витрат (Дж. Хоманс); символічного інтераціоналізму як соціальної поведінки, заснованої на комунікації згідно реакцій не лише на дії, але й на наміри інших людей (Дж. Мід); соціальної дії, що орієнтується на включення індивідуальної діяльності в суспільство під впливом нормативного характеру дії (Т. Парсон). Аналіз основних ідей зазначених теорій дозволив автору визначити зв'язок досліджуваного поняття із спорідненими: «діяльність», «співпраця», «спілкування» й аргументувати їх представлення в якості вихідних позицій процесу формування готовності бакалаврів інженерно-технічного профілю до соціальної взаємодії.

Погоджуємось із автором у тому, що у соціальній взаємодії, яка відбувається у межах професійної сфери, важливими чинниками стають норми й стандарти світового, регіонального та муніципального рівня.

На основі ґрунтовного аналізу наукових джерел автором виділено компоненти готовності до соціальної взаємодії у професійній діяльності

інженерів: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, професійно-діяльнісний, соціально-психологічний.

В обґрунтування моделі формування зазначеного утворення К.О. Ібрагімова спиралась на виокремлення її блоків: концептуально-цільового, змістово-процесуального, оцінювально-коригувального.

У другому розділі теоретично обґрунтовано методика формування готовності до соціальної взаємодії майбутніх інженерів, відповідно до чого представлено її цілі й завдання, а також способи впливу на студентів інженерного фаху.

Досить вдалим вважаємо представлення спецкурсу «Формування готовності до соціальної взаємодії у професійній діяльності», що реалізовувався через комплекс тренінгів, ділових ігор, брейн-рингу, моделювання професійних ситуацій. Особливо цікавим визначаємо соціально-психологічний тренінг, що дозволяв актуалізувати елементи соціальної взаємодії як складові прикладної психології, риторики, конфліктології, сценічної майстерності, іміджології в аспекті розвитку сфери соціально-професійних відносин.

Заслуговує схвалення ґрунтовний підхід дисертантки до тлумачення ролі психологічної сумісності у соціальній взаємодії як такої, що дозволяє її суб'єктам досягати стійких позитивних взаємин. При цьому автор відокремлює від психологічної взаємодії поняття спрацьованість та згуртованість як такі, що дозволяють без співпереживань здійснювати ефективну взаємну діяльність.

Погоджуємось із автором у виборі методик оцінювання сформованості досліджуваного утворення, визначаючи при цьому досить ґрунтовне пояснення актуальності кожної з них.

Третій розділ присвячено розкриттю загальних питань організації та проведення експерименту, що тривав упродовж 2010 – 2016 рр. у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут».

Зауважуємо на досить широкій базі наукового дослідження, що презентовано реалізацією експерименту на 4 факультетах закладу й залученням до нього 512 студентів та 24 викладачів.

У розділі представлено детальний аналіз результатів педагогічного експерименту, який засвідчив позитивну динаміку змін в експериментальній групі порівняно із контрольною, достовірність чого підтверджено методами математичної статистики.

Достовірність результатів досліджень.

Результати дослідження цілком підтверджують правильність висунутої гіпотези щодо формування готовності до соціальної взаємодії бакалаврів інженерно-технічного профілю при навчанні психолого-педагогічних дисциплін.

Крім того, автор, на наш погляд, вдало розробила і доречно візуально презентувала результати експерименту у таблицях та рисунках.

Значущість отриманих результатів для науки і практичного використання.

Теоретичні положення, практичні напрацювання, викладені в дисертації, опубліковані науково-методичні матеріали можна використовувати у професійній підготовці інженерів, у післядипломній освіті та підвищенні кваліфікації викладачів, для роботи студентів над науковими текстами, укладанням навчально-методичних посібників.

Висновки дисертації повністю відповідають поставленим завданням дослідження, є чіткими й конкретними.

Автореферат адекватно відбиває основні положення дисертаційного дослідження.

Повнота викладення результатів досліджень в опублікованих працях.

Основні положення дослідження відображено у 10 публікаціях, зокрема, 5 – у наукових фахових виданнях, 1 – у закордонних наукових журналах, 3 – у матеріалах конференцій, 1 стаття в іншому виданні.

Позитивно в цілому оцінюючи дисертаційне дослідження, варто зробити такі зауваження:

1. Уважаємо, що узагальнення структурно-функціональної діяльності інженерів різного профілю, представлене у таблиці 1.1. (с. 33 – 34) не є інформативним, оскільки автор допускається повторів змісту діяльності за різними видами діяльності (проектувальною, комунікативною, управлінською) для фахівців різного профілю: технологічного, технічного та управлінського. Зауважуємо на тому, що результати проведеного аналізу слід було б представити у вигляді спільних та відмінних функцій у діяльності інженерів зазначеного профілю.

2. Визначаючи оригінальність запропонованого спецкурсу з розвитку соціальної взаємодії майбутніх фахівців, зауважуємо про доцільність представлення його програми у додатках.

3. Робота б набула більшої значущості за умови орієнтації її автора на формування готовності до соціальної взаємодії не лише у процесі навчального процесу, але й в умовах практики, реального спілкування майбутніх фахівців з суб'єктами професійної взаємодії.

4. Як побажання вважаємо необхідним зауважити про те, що робота б представлялась більш логічною за умови дотримання автором схеми: теза, доказова база тези, висновок. Пояснюємо таке своє зауваження тим, що обґрунтування певних положень дисертації К. Ібрагімовою залишається незавершеним, оскільки відсутні висновки запропонованої тези, зокрема: у визначенні важливості для формування готовності до соціальної взаємодії ефектів міжособистісного сприйняття (с. 95 – 99).

5. Зауважуємо на критично допустимій кількості праць апробаційного характеру – лише 3 тези у збірниках матеріалів наукових конференцій.

6. На нашу думку, викладення тексту дисертації не є довершеним, подекуди зустрічаються стилістичні огріхи, зокрема, неправильне відмінкове узгодження слів у словосполученнях, використання калькованого перекладу із російської тощо.

Однак вважаємо вищезазначені зауваження такими, що не мають істотного впливу на якість дисертації, на загальну позитивну оцінку дисертаційної праці К.О.Ібрагімової, не знижують її наукової новизни і практичної цінності.

Висновок.

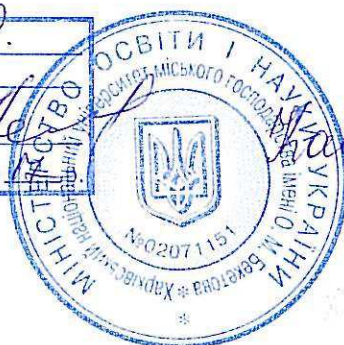
Дисертаційне дослідження Ібрагімової Карини Отеллівни «Формування готовності до соціальної взаємодії бакалаврів інженерно-технічного профілю при навчанні психолого-педагогічних дисциплін» є завершеною науково-дослідною роботою, відповідає вимогам п.п. 9,11,12,13 “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, відповідає паспорту спеціальності 13.00.04, а її автор – Ібрагімова Карина Отеллівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент – доктор педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри мовної підготовки,
педагогіки та психології
Харківського національного університету
міського господарства ім. О.М. Бекетова

О.О. Резван

Піліпис	Резван О.О.
Завідаю:	Кар.
відд. кадрів	Резван
" 13 "	квітне 20 17

Кабданник О.Б.